

Advies dassen

Lansinkweg 2 te Zutphen

Datum : 29-05-2017
Projectnummer : 17-0091
Opdrachtgever : Heico BV
Opgesteld door : N. Arts
Kwaliteitscontrole : E.J.F. Claassen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Initiatiefnemer is voornemens de locatie Lansinkweg 2 te Zutphen te herbestemmen en vakantieverblijven te realiseren. In verband met de planologische procedure is een quickscan flora en fauna uitgevoerd (Staro Natuur en Buitengebied, 2017). Uit de quickscan is gebleken dat in de houtwal aan de oostgrens van het plangebied een dassenburcht aanwezig is. De das is een beschermde diersoort, opgenomen in §3.3 van de Wet natuurbescherming (Wn). Om effecten op de das te minimaliseren, is het nodig mitigerende maatregelen te nemen ten aanzien van de das.

1.2 Doel

Doel van de onderliggende notitie is het scheppen van randvoorwaarden en beschrijven van mitigerende maatregelen om negatief effecten van de voorgenomen plannen op de das te voorkomen of te minimaliseren.

2 Wettelijk kader

In Nederland is de bescherming van natuurwaarden sinds 1 januari 2017 geregeld in de Wet natuurbescherming. Deze wet regelt de bescherming van soorten, gebieden en houtopstanden en vervangt daarmee de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Boswet.

Soortbescherming

De Wet natuurbescherming (wn) kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. De Wet natuurbescherming kent de volgende drie categorieën beschermde soorten:

1. Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd volgens het beschermingsregime van de Europese Vogelrichtlijn, §3.1 wn;
2. Soorten, niet vogels zijnde, van de Europese Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt, §3.2 wn;
3. 'Andere soorten', waaronder soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven, §3.3 wn.

De drie beschermingsregimes kennen elk hun eigen verbodsbepalingen. De verbodsbepalingen voor vogels en overige Europese soorten (categorie 1 en 2) zijn letterlijk overgenomen uit respectievelijk de

Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere, 'nationaal' beschermde soorten (categorie 3) gelden verbodsbepalingen die geïnspireerd zijn op de Habitatrichtlijn, maar in sommige opzichten minder streng zijn.

De das, een 'nationaal' beschermde soort, is opgenomen in §3.3 van de Wet natuurbescherming. Voor dassen gelden de volgende gebodsbepalingen:

- + Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen;
- + Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

De voorgenomen plannen zullen geen direct effect hebben op de verblijfplaats van de das. De dassenburcht zal niet opzettelijk worden beschadigd of vernield. Het is echter niet uit te sluiten dat de voorgenomen plannen, zonder het nemen van mitigerende maatregelen, een negatief effect hebben op de das met als gevolg dat de burcht permanent wordt verlaten. Indirect zou dat het beschadigen van een vaste verblijfplaats van de das tot gevolg hebben. Het is daarom belangrijk mitigerende maatregelen te nemen, zodat de das zo min mogelijk hinder ondervindt van de voorgenomen plannen en wordt voorkomen dat de verbodsbepaling wordt overtreden. Het aanvragen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming is dan niet noodzakelijk.

3 Beschrijving functie plangebied voor de das

In de houtsingel aan de oostkant van het plangebied is een burcht aangetroffen, zie figuur 1. De burcht heeft twee ingangen. Het verse nestmateriaal dat in de ingang van het hol lag, de vorm van de ingang (meer breed dan hoog) en de niervormige 'storthoop' rond de ingang, zie foto's 1 en 2, duiden op de aanwezigheid van een das. Daarnaast zijn in de akkers ten tijde van het veldonderzoek wissels van vermoedelijk das aangetroffen.

Foto's 1 en 2. Ingang dassenburcht met vers nestmateriaal

Figuur 1. Ligging van de dassenburcht (blauwe cirkel) in de houtwal (BingMaps)

Het plangebied bestaat in huidige situatie uit een houtwal aan de oost- en noordzijde, (maïs)akkers en ten zuiden van het woonhuis een gedeelte weiland, zie figuur 1. In de huidige situatie is sprake van een intensieve veehouderij met vergunning voor 96.000 kippen.

Sinds 2016 zijn er sporen van das in het gebied aangetroffen. Ondanks de aanwezigheid van een intensieve veehouderij heeft de das zich gevestigd in het plangebied.

De functies die het plangebied voor de das vervult zijn foerageerbied en vaste rust- en verblijfplaats. De houtwal vormt tevens schuilgelegenheid. Langs en door de houtwal aan de noord- en oostzijde van het plangebied loopt sinds april 2012 een druk bewandeld klompenpad. Dit klompenpad loopt vlak langs de burcht.

Foerageergebied

Het grasland ten zuiden van het woonhuis vormt jaarrond foerageergebied voor de das. De maïsakkers binnen het plangebied vormen in een bepaald deel van het jaar foerageergebied; maïsakkers zijn vooral in augustus en september van belang als er kolven aanwezig zijn. Ook na de oogst, als er ondergeploegde maïskolven te vinden zijn, zijn ze van belang voor de das (soortenstandaard das).

In de houtwal waar de burcht aanwezig is, kan de das jaarrond voedsel vinden. Daarnaast vindt de das schuilgelegenheid in de houtwal. Ten noorden van het plangebied is recentelijk een nieuwe houtwal aangeplant. Ook hier kan de das schuilgelegenheid vinden en jaarrond foerageergebied.

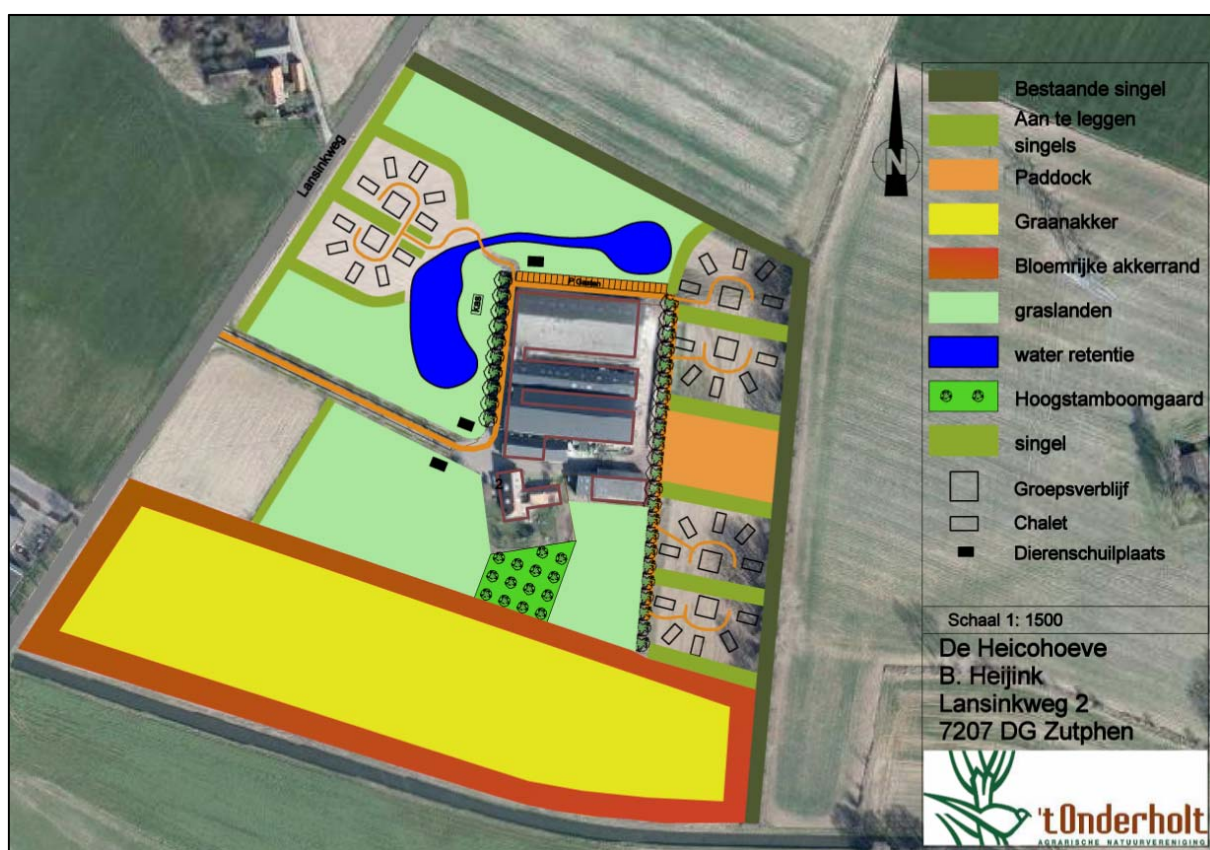
Ten oosten van de burcht is jaarrond foerageergebied voor de das aanwezig in de vorm van graslanden.

Uit de soortenstandaard dat van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland blijkt dat de grootte van een dassenterritorium afhankelijk is van het voedselaanbod en dus van de kwaliteit van het leefgebied. Het voedselaanbod is vooral op bemeste grasweiden (regenwormen) en in maïsakkers (maïskolven) van het agrarische gebied te vinden. In meer natuurlijke landschappen moeten dassen meer inspanning leveren om voldoende voedsel te vinden. Het foerageergebied ligt tot ongeveer 1,5 tot 12 kilometer van de burcht. Er moet voldoende foerageergebied liggen binnen 500 meter tot enkele kilometers.

Belangrijke onderdelen zijn gebieden waar het hele jaar eten te vinden is, zoals bemeste graslanden met gras korter dan 5 centimeter. Ook in oude en structuurrijke eikenbossen en bosjes kan hij het hele jaar voldoende en een gevarieerd aanbod aan voedsel vinden. Er zijn ook onderdelen, zoals (maïs)akkers, hoogstamboomgaarden en ruigten, die in een bepaald deel van het jaar geschikt zijn om voedsel in te zoeken. Deze onderdelen zijn van belang voor het opbouwen van een vetlaag om de winterperiode mee door te komen.

4 Voorgenomen plannen - effectbeoordeling

Initiatiefnemer is voornemens 30 chalets en 6 groepsverblijven te realiseren binnen het plangebied. Daarnaast is een paddock beoogd en wordt het terrein natuurvriendelijk ingericht met een hoogstamfruitgaard, houtsingels, bomenrijen, weilanden en bloemrijke akkerranden, zie het ontwerp inrichtingsplan in figuur 2. Op basis van de randvoorwaarden in paragraaf 4.2 van dit advies is het inrichtingsplan aangepast. Het definitieve inrichtingsplan is opgenomen in bijlage 1. In het definitieve inrichtingsplan is de groep vakantiewoningen ter hoogte van de dassenburcht verplaatst naar een locatie op grotere afstand van de dassenburcht. Daarnaast is de graanakker verkleind en wordt een grotere oppervlakte grasland gerealiseerd. Ter afscherming met de huisjes en ter geleiding van de das wordt een brede houtsingel aangelegd tussen het weiland en de dassenburcht. Het klompenpad wordt verlegd naar de voorzijde van het plangebied en zal dus niet meer langs de dassenburcht lopen.

Figuur 2. Ontwerp inrichtingsplan

4.1 Mogelijke effecten

De mogelijke effecten die kunnen optreden op de das door de beoogde plannen zijn:

- + oppervlakteverlies foerageergebied;
- + verstoring door licht;
- + optische verstoring;
- + verstoring door betreding dassenburcht;
- + verstoring door geluid.

Oppervlakteverlies foerageergebied

Door de herinrichting van het terrein verdwijnen de maisakkers. Deze akkers vormen in de maanden augustus t/m oktober foerageergebied van de das.

In de nieuwe situatie zijn een graanakker met bloemrijke akkerrand, weilanden, een hoogstamboomgaard en houtsingels aanwezig. De aren op de graanakker vormen in de zomer een voedselbron voor de das. De beoogde weilanden vormen jaarrond foerageergebied voor dassen. De hoogstamboomgaard zal in een bepaald seizoen, afhankelijk van de fruitsoort, foerageergebied vormen voor de das.

Doordat de maïsakkers verdwijnen wordt het gebruik van pesticiden, stikstofmeststoffen en grondontsmettingsmiddelen beperkt. Het grasland wordt beweide wat een gunstig effect heeft op de regenwormenstand. Regenwormen vormen het hoofdbestanddeel van het voedsel van de das.

Kortom, door de voorgenomen plannen verdwijnen de maïsakkers die in de maanden augustus t/m oktober de dassen van voedsel voorzien. Maar hiervoor in de plaats komt foerageergebied dat voornamelijk jaarrond beschikbaar is voor de das. Het foerageergebied ten oosten van de houtwal (buiten het plangebied) blijft aanwezig en beschikbaar als jaarrond foerageergebied voor de das. Op voorwaarde dat het foerageergebied na zonsondergang rustig en onverlicht blijft, zal het oppervlak beschikbaar foerageergebied niet afnemen.

Verstoring door licht

De akkers binnen het plangebied die grenzen aan de dassenburcht zijn in de huidige toestand onverlicht. Het is aannemelijk dat in de beoogde situatie rondom de vakantiewoningen en langs de paden verlichting wordt aangebracht. Doordat rondom de locaties van de groepen vakantiewoningen houtsingels worden geplaatst, zie figuur 2, wordt voorkomen dat licht vanuit de huisjes uitstraalt naar de omgeving.

Daarnaast mogen de weilanden, hoogstamboomgaard en graanakker niet verlicht worden.

Verstoring van dassen kan verder voorkomen worden door de groep met huisjes die beoogd is ter hoogte van de dassenburcht te verplaatsen naar een locatie op grotere afstand van de burcht. Daarnaast worden volgens het inrichtingsplan houtsingels om de groepen vakantieverblijven geplaatst waardoor verstoring door licht wordt voorkomen. Ook kan langs de bestaande houtwal waarin de burcht aanwezig is een extra rij struiken worden toegevoegd als buffer.

Het terrein, waaronder wegen, paden en parkeerplaatsen, wordt zo min mogelijk, bij voorkeur niet, verlicht. Indien het onvermijdelijk is om verlichting toe te passen, dan dienen armaturen te worden toegepast die zo min mogelijk uitstraling naar de omgeving geven.

Optische verstoring

Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. In het plangebied kan optische verstoring plaatsvinden door de aanwezigheid van mensen en auto's. Doordat dassen nachtactieve dieren zijn, zal weinig overlap plaatsvinden tussen de actieve periode van de recreanten en dassen. Alleen in het

voorjaar en het zomerseizoen als mensen tot later in de avond buiten recreëren en dassen na zonsondergang de burcht verlaten kan overlap plaatsvinden van activiteit. Tussen half mei en eind juli gaat de zon tussen half tien en tien uur onder. In de maand augustus is dat tussen half tien en negen uur.

Verstoring van dassen kan voorkomen worden door de groep met huisjes die beoogd is ter hoogte van de dassenburcht te verplaatsen naar een locatie op grotere afstand van de burcht. Daarnaast worden volgens het inrichtingsplan houtsingels geplaatst om de groepen vakantieverblijven, waarmee optische verstoring wordt voorkomen. Ook kan langs de bestaande houtwal waarin de burcht aanwezig is een extra bomenrij/rij struiken worden toegevoegd.

Verstoring door betreding dassenburcht

Volgens de soortenstandaard kan het betreden van een dassenburcht veel overlast opleveren voor de betrokken dassen. Ze kunnen door de achtergebleven geursporen dagenlang van streek zijn. Dat effect geldt ook voor het betreden van de wissels. In de huidige situatie ligt het klompenpad direct naast de ingang van de dassenburcht. De dassen zullen derhalve gewend zijn aan een grote mate van verschillende geuren van mensen en honden die dagelijks het pad belopen. De aanwezigheid van mensen in het plangebied zal derhalve geen verstoring effect hebben op de das. Het is echter niet wenselijk dat gasten de houtwal en de burcht betreden. Door een voor de das passeerbaar raster of een hek te plaatsen ter hoogte van de dassenburcht wordt betreding van de burcht voorkomen.

Verstoring door geluid

Doordat dassen nachttactieve dieren zijn, zal weinig overlap plaatsvinden tussen de actieve periode van de recreanten en dassen. Alleen in het zomerseizoen als mensen tot later in de avond buiten recreëren en dassen na zonsondergang de burcht verlaten kan overlap plaatsvinden van activiteit en daarmee verstoring door geluid. In Nederland is een verschil in het tijdstip van het 's avonds verlaten van de burcht. Een verschil in de menselijke activiteit ter plekke lijkt de oorzaak hiervan te zijn. Dassen oriënteren zich bij het foerageren op geluid. Alle activiteiten die geluid veroorzaken, kunnen effect hebben op de kwaliteit van het leefgebied. Er lijkt wel gewinning te kunnen optreden. Vooral nieuwe geluidsbronnen of tijdelijke geluidspieken zullen effect hebben. Er zijn dassenburchten bekend die op motorcrossterreinen liggen (soortenstandaard das).

De das in de houtwal bij het plangebied kan 's avonds na het verlaten van de dassenburcht foerageren in het weiland ten oosten van de houtwal. Dit grasland is stil en onverlicht.

Verstoring van dassen door geluid vanuit het plangebied kan voorkomen worden door de groep met huisjes die beoogd is ter hoogte van de dassenburcht te verplaatsen naar een locatie op grotere afstand van de burcht. Daarnaast zullen de in het inrichtingsplan opgenomen houtsingels om de groepen vakantieverblijven verstoring door geluid verminderen. Ook kan langs de bestaande houtwal waarin de burcht aanwezig is een extra rij struiken worden toegevoegd om een buffer te vormen.

4.2 Randvoorwaarden

Inrichting

- + Plaatsen hagen en houtsingels, zoals in het inrichtingsplan opgenomen;
- + Verplaatsen beoogde groep huisjes ter hoogte van dassenburcht naar een locatie verder van de dassenburcht;
- + Terrein, waaronder wegen, paden en parkeerplaatsen bij voorkeur niet verlichten. Indien verlichting onvermijdelijk is aangepaste armaturen gebruiken met zo min mogelijk uitstraling naar de omgeving;
- + Plaatsen extra rij struiken t.h.v. dassenburcht.
- + De houtwal ter hoogte van de burcht uitrasteren met een voor de das passeerbaar raster.

Uitvoeren werkzaamheden

- + Werkzaamheden die in de directe omgeving van de burcht plaatsvinden, moeten zo kort mogelijk duren en uitgevoerd worden met zo min mogelijk licht, geluid en trillingen.
- + Geen (extra) werkverlichting plaatsen.
- + Vegetatiestructuur en bodem moeten zo veel als mogelijk in stand worden gehouden tijdens de activiteit of werkzaamheden.
- + Voor zonsondergang, maar niet later dan 19.00 uur, moet de bijkomende menselijke invloed zo veel als mogelijk tenietgedaan zijn. Wissels zijn weer toegankelijk, materiaal en materieel is verwijderd van wissels.

Ingeval van werkzaamheden binnen een straal van 20 meter van de dichtstbijzijnde toegang tot een dassenburcht:

- + Deze activiteiten mogen alleen plaatsvinden in de periode juli tot en met november.
- + Deze activiteiten mogen alleen tussen zonsopgang en zonsondergang plaatsvinden, maar nooit later dan 19.00 uur.
- + Grondberijdende voertuigen en machines dienen zo min mogelijk te worden gebruikt binnen een straal van 20 meter van de burcht.

5 Conclusie

Uit de effectbeoordeling blijkt dat de voorgenomen plannen niet zullen leiden tot een verstoring van de das en daarmee een verlies van de vaste rust- en verblijfplaats van de das, mits aan bovengenoemde randvoorwaarden wordt voldaan. Met het aangepaste inrichtingsplan (zie bijlage 1) wordt voldaan aan de inrichtingsvoorwaarden uit paragraaf 4.2.

Er is geen sprake van overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming.

Literatuur

- + Ministerie van Economische Zaken. Brochure: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3 december 2016.
- + Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, december 2014. Soortenstandaard Das, versie 2.0.
- + www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1 Definitief inrichtingsplan

